

מסורת הש"ס

(א) שנת קי' ושינ',
(ב) חמשה עשר נכנסת
רפ"ט, (ג) (לפני טז'),
(ד) ופ"ג.

תורה אור השלם

1. ותקלך שב מנת
הבית אל בית משתה
היו והיו נפל על השנה
אשר אסתר עליה ראמר
המלך הגם לכבוש את
המלכה עמי בבית הקבר
יבא מפי המלך ופי דתן
הפס: אסתר ז ח

הנהרות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה מפסיקין
וסי' עד שמחשך לר' יהודה
כלל ותיבת פסלי נחמק:

גילוי הש"ס

תוס' ד"ה פסלי, הייך
ספריקין אין מפסיקין
והי' רש"ם ד"ה ר' א"י
קשה לי הא
ר"י אמר דלון מפסיקין
אפי' אחר שמחשך להחמיל
אסור קודם קידוש תמיד
אין מפסיקין ופ"ט:

רבינו חננאל

ושקילין טורין ואוקמה
רב הונא לטחין כרבי יוסי,
ובערב הפסח משום חיובא
דמפסח אסור למילך מן
המנחה ולמעלה, ומורה
לר' לרבי יהודה בערב
הפסח, והא דאמר ר'
יוחנן הלכה כרבי יהודה
בערב הפסח והלכה כרבי
יוסי בערבי שבתא ובערבי
ימים טובים, אוקמה
להפסקה, דתניא מפסיקין
לשבת, וקורין את השולחן
ומקדישין ומברכין ברכת
המזון, דברי רבי יהודה.
רבי יוסי אומר אין
מפסיקין, אלא גומרין
סעודתן ומברכין ברכת
המזון ואחר כך מקדישין.
ומעשה ברבן גמליאל ור'
יוסי ור' יהודה שהיו
מסובין בעכו וכו' עד לא
זזו משם עד שקבעו הלכה
כרבי יוסי, אמר רב יהודה
אמר שמואל אין הלכה לא
כרבי יהודה ולא כרבי יוסי
אלא פורס מפסח ומקדש.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ק.

דילמא משבשתא היא, ובריימא קמייתא דקמיני המנחה ולמעלה
היא עיקר משום דלדידיה אחיה מתני' ככולי עלמא:
ה"ג והאמר ר' רמיא א"ר יוחנן ואיתימא רבי אבהו א"ר יוסי בר' ר'
חנינא, ולא גרס רבי יוחנן א"ר אבהו דרבי חנינא דר' יוחנן הוה:
מבבלי דרפ"ג בהפסקה ברתנא.

לא גרס דתניא דהא
בבבליא לא פליגי בהפסקה דפסח
אלא דתניא גרס ומייתי כי היכי
דפליגי בהפסקה דשבת הכי קים ליה
דפליגי נמי בהפסקה דפסח ומורי
רבינו יוחנן אמר דגרס דתניא *והייך
מדקאמר ר' יוסי אין מפסיקין וסייעו
אפילו בערב הפסח דלון מתחילין
דבע"ש שרי רבי יוסי אפי' להתחיל עוד
גראה דאמר לקמן (ד' קג.) בני חצורה
סהי מסובין וקדש כו' וקמיני פלוגמא
דר' יהודה ורבי יוסי והתם סתמא
קמיני וקדש בין שבת בין פסח:
מפסיקין דשבתות, פי' בעיקרם
שולחן דמנוחה כדמון

והיינו שמבצר ברכת המזון דמנוחה
לקמן (טז:) ראשון אומר עליו ברכת
המזון והיו רגילין לסלק השולחן לפני
ברכת המזון דאמר בפירק (יג.)
מגדלן (בכרית דף מ.) סילק אסור
מלאכול ולכן קאמר במקור דבעי לר'
יהודה עיקרם שולחן ולספרים דגרסי
לקמן ראשון אומר עליו קידוש היום
ושני ברכת המזון היו עוקרין את
השולחן לפני קידוש כדי להפסיק אלא
שהקידוש עושה קודם לפי שאסור
לשפות טוס של ברכת המזון בלא
קידוש דע"כ עיקרם שולחן איתו בין
קידוש לברכת המזון מדקאמר פורס
מפסח ומקדש ופריסת המפה היא

במקום עקירת שולחן לרבי יהודה: רבי יוסי אומר אין מפסיקין.
וגומר כל הסעודה ומבצר ברכת המזון ואח"כ מקדש דמנוחה בבבליא
דלקמן (דף קג.) משמע דלון לר' לעשות סעודה לשם שבת דלי לר'ך
מה לו להתמין יפסיק מיד וא"כ ואיך יעשו קידוש בלא סעודה הלא
אין קידוש אלא במקום סעודה וי"ל דתשיע קידוש במקום סעודה כיון
שמיד אחר הסעודה עושה קידוש ואותה סעודה עולה לו לסעודה
שבת דמנוחה כדמפסחא דקמיני במילתיה דרבי יוסי ומוכיר של שבת
בברכת המזון ומיהו קשה לר' יוסי איך יעשו ד' כוסות כיון שלא יקדשו
אלא אחר ברכת המזון ולא יעשו סעודה אחרת וי"ל דיעשו ד' כוסות
של אחר ברכת המזון כוס ברכת המזון חמשה חמשה ואחריו כוס של
קידוש וירקות ואחריו כוס שליש למה נשתנה ואחריו מרור ועל כוס
רביעי הלל: אין מפסיקין, בהמחיל בהיתר איירי דבהמחיל
באיסור מודה ר' יוסי דמפסיקין ולרבי יהודה נמי דמפסיקין היינו
כשכבר קידש היום דמנוחה בעובדא דמייתי דקמיני וקדש עליהן היום
אלא הגיע שעת מנחה אין מפסיקין והלכה כרבי יוסי ובערבי שבתא
וה"פ אפי' להתחיל שרי רבי יוסי דרבי יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי
דמנוחה בעירובין (דף מו:) ובערבי פסחים אסור להתחיל ואם התחיל
אפי' בהיתר מפסיקין בברכת המזון דבהא פסקין כר' יהודה ומורי
רבינו יוחנן אומר מדפסיק כר' יוסי בהפסקה כשהוא עובדא מכלל
דלכתחלה לא קי"ל כוותיה ועוד כמז דה"ג דע"כ אין להתחיל לאכול
מן המנחה ולמעלה דאפי' ר' יוסי לא קאמר אלא דלא יפסיק אכל
לאחמול לא וע"כ ה"פ דלא קי"ל כרבי יוסי אלא להפסקה אכל לא
להתחיל: שהיו מסובין והתחילו בהיתר שהרי רבי יהודה היה
שם. ה"ג בחוספתא אמר לו א"כ לא נפסיק וה"פ א"כ כיון ששמים לא
נפסיק שמה יראו התלמידים: אלא פורס מפסח ומקדש, פי' רש"ם
דאית ליה לשמואל דהלכה כר' יוסי אלא שבת להחמיר על דבריו שלא
לגמור סעודה קודם קידוש דאי לא תימנה הכי שמואל דאמר כמאן
בבבליא דקמיני פורס מפסח ומקדש לא מיירי בהפסקה אכילה אלא
בזה להתחיל לאכול ובהתם דחק דשמואל סבר כחמשים דהיינו אימא
בירושלמי רב יהודה נשם שמואל זו דברי ר' יהודה ור' יוסי אכל
חמשים אומרים פורס מפסח ומקדש ור'ך לדקדק כמאן הלכה דע"כ
דאמר ר' יוחנן לעיל הלכה כר' יוסי ובמי שהולאיוהו (טז ד' מ:) משמע
הלכה כר' יוחנן לגבי שמואל אימא חד לישנא דלא א"ר יוחנן ורב נמי
(ד' קג.) כשמואל וקאמר שבת קבעה נפשה ואע"כ דבשל סופרים הלך אחר המיקל היינו דוקא בשין דאמר בפ"ק דמקטע ע"ג (ד' יא.)
ק

משבשש כ"א. והכי למינני מנ' שעות ומחלה ואליך:
וקא' פנה קמי. להך מחמיה הכי מנ' שעות ולמעלה אלא מחמיה
היא: אלא מחמיה כר' הונא. ומן המנחה דקמיני מחמיה קמייתא
סמון למנחה קאמר: הלכך מכלל דפליגי להפסקה. הא דא"ר ירמיה
הלך כר' יהודה בערב הפסח דמשמע
דפליגי נמי רבי יוסי בערב הפסח
להפסקה הוא דפליגי דלא התחיל לאכול
אף בערב הפסח איתו מפסיק אכל
להתחיל מודה ר' יוסי דאסור ומתניין
בהמחלה לרבי יוסי אינטרין דקמשמע
לן דמודה רבי יוסי בערב הפסח דלון
מתחילין: דפליגי. דבהפסקה נמי
פליגי: אין הלכה כרבי יהודה. דאמר
מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: ולא
כרבי יוסי. דאמר אין מפסיקין כלל:
אלא פורס מפסח. על השולחן ומקדש
היום ויחזר ואוכל:

ק

רש"ם

דילמא משבשש כ"א. דה"ל למינני מנ'
שעות ומחלה ולמעלה א"כ מן המנחה
ולמעלה דתניא כההיא קמייתא: אמר
מרימר. לאו משבשש היא: אלא
קשיא. הך בבבליא בבבליא דקמיני
מנ' ולמעלה אלא סמון למנחה נמי
קאמר רבי יהודה דבערבי שבתא
וה"פ וליכא לאוקומי השתא ממניין
כרבי יהודה דמאי שגא ערבי פסחים
דנקט כהו סמון למנחה טפי משבתא
וה"פ: אלא מחמיה כר' הונא. דלרבי
יוסי אינטרין ומן המנחה דקמיני הך
בבבליא סמון למנחה קאמר: מכלל
דפליגי רבי יוסי בפירושו. אפי' בערב
הפסח והיינו מוקי למנחה כר' יוסי:
מכלל דפליגי להפסקה. הא דא"ר ירמיה

ירמיה הלכה כרבי יהודה בערב הפסח דמשמע דפליגי נמי רבי יוסי
בע"פ להפסקה הוא דפליגי דאי התחיל לאכול אף בע"פ איתו מפסיק
אכל להתחיל מודה ר' יוסי דאסור ומתני' בהמחלה ולר' יוסי אינטרין
דקמ"ל דמודה ר' יוסי בערב הפסח דלון מתחילין: דפליגי. דבהפסקה נמי
פליגי: מפסיקין שבתות. אם התחיל סעודתו בהיתר קודם המנחה והיה
אוכל והולך עד שמחשך (אפי' לר' יהודה מפסיק סעודתו מיד כשהשיך
ומקדש היום: וקדש עליהן. שהשיך: ה"ג בחוספתא דברכות אמר
לו רבן גמליאל לר' יוסי כר' ר' הונא נפסיקין ויחזיקו לדברי יהודה חבירינו
אמר לו כלל יוס אפה מחכב דכריי לפני יהודה ועכשיו אפה מחכב
דכריי אמר כפי הכס לכנס אפ המלכה עמי בבית א"כ לא
נפסיק שמה יראו כו'. כרבי. הך קרא רש"ב לר' יוסי כר' חלפתא
כלומר גדול הדור: הגם לכבוש. כלומר כפי אתה מביישי: אמר לו רש"ב
א"כ לא נפסיק כו'. שמעינן מהכא דבערבי פסחים אסור לאכול מסוף
מן המנחה ולמעלה דהא סתם לן תנא דמתני' כרבי יוסי מדנקט ערבי
פסחים מכלל דבשאר י"ט שרי וק"ל נמי (שיריון ד' מ:) הלכה כר' יוסי
מתבירו דר' יוסי אפי' להתחיל ולאכול אחר ט' שרי דבהא לקמן (ע"ג)
בשמעתי דאמר אלא הא דתניא ושון שמתחילין אימא אי בע"ש הא פליגי
ר' יהודה ומיניה לענין הפסקה אין הלכה כר' יוסי בערבי פסחים אלא
כר' יהודה שאם התחיל לאכול קודם ט' וגמשיך אימא עד שהשיכה
לר'ך לעקור את השולחן מיד כשהשיך ולהחזירו לשם פסח ובשבתות
ובי"ט לא יפסיק אלא פורס מפסח ומקדש ואח"כ גומר סעודתו: לא כר'
יהודה. דאמר מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: ולא כר' יוסי. דאמר א"כ
להפסיק כלל אלא יגמור סעודתו אפי' משחשיכה ויכריז בהמ"ז ואח"כ
מביא לו כוס שני לקידוש היום דתניא לקמן בשמעינן אלא פורס מפסח
על המאכל כדי כל שבתות השנה שהביאו לחם על השולחן קודם קידוש
דמתני' לקמן (א"כ משום סילוק פתורא ואח"כ אומר קידוש היום על הכוס
וחזר ואוכל וגומר סעודתו. וגראה בעיני דק"ל לשמואל דהלכה כרבי יוסי
דקמיני בבבליא שקבעו הלכה כמותו אלא שבת להחמיר על עמלו קלת
שלא יגמור סעודתו ויקדש אח"כ אלא יקדש תחלה ואח"כ יגמור סעודתו
דלמ"ה שמואל דאמר כמאן דהא בבבליא דקמיני פורס מפסח ומקדש לא קאי
להפסקה אכיל' כלל אלא בזה לקדש עתה ולאכול בשבת להחמיר מיירי:

ק

סבר לקמן (ד' קג.) כשמואל וקאמר שבת קבעה נפשה ואע"כ דבשל סופרים הלך אחר המיקל היינו דוקא בשין דאמר בפ"ק דמקטע ע"ג (ד' יא.)
ק

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פכ"ט מהלכות
שבת הלכה י' סמג
עשין טו טו"ע א"ח
סימן קמא קע"ד:

